

NOT: Birlik başkanı olan belediye başkanının görevden uzaklaştırılması hk.

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/622.02/ 4634624

27/09/2022

Konu : GÖRÜŞ (Birlik Meclisinin Toplanması Hk.)

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünün 29.08.2022 tarihli ve sayılı yazısı.

..... Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünün ilgi yazısında; Belediyeler Birliğinin genel iş ve yürütümünü teftiş edildiği ve Teftiş Raporunun değerlendirme bölümünde “... 11.06.2019 tarihinde yapılan Birlik toplantısında Meclis 1. Başkan Vekili olarak Belediye Başkanı seçilmiştir. Çevre ve Şehircilik ve Bakanlığının 29.06.2020 tarih ve 132046 sayılı yazısı ve yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince, Birlik Meclisinin, en son toplanan Birlik Meclisinde 1. Başkan Vekili olarak seçilen Belediye Başkanı tarafından toplantıya davet edilerek, Birlik Başkanı ve diğer organların seçiminin ve mevzuatla Birlik Meclisine verilen görevlerin yapılması sağlanmalı ve Birliğe işlerlik kazandırılmalıdır. Ya da 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 5/d maddesi Birlik Tüzüğü'nün 38. maddesi gereğince birliğin tasfiyesi yoluna gidilmelidir.” şeklinde ifadelerin yer aldığı, Birlik Başkanı Belediye Başkanının görevden uzaklaştırılması ile yerine belediye başkanı vekili görevlendirildiği ve birlik meclisi başkan vekillerinin görev sürelerinin dolduğu belirtilerek yapılacak işleme ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere;

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun,

“Meclis başkanlık divanı” başlıklı 10 ıncı maddesinde, “Birlik meclisi, birliğin kuruluşundan ve mahallî idare genel seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilânından itibaren otuz gün içinde birlik merkezinin bulunduğu mahallin mülkî idare amiri tarafından birlik merkezinde toplantıya davet edilir. Meclis, en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak ilk iki yıl için görev yapmak üzere, üyeleri arasından ve gizli oyla birlik başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile kâtip üyeleri seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı üyeleri yapılacak ilk mahallî idareler seçimine kadar görev yapar. (Değişik son cümle: 20/2/2014-6525/27 md.) Üyelerinin tamamı il özel idarelerinden oluşan ulusal düzeydeki birlik için Birlik Başkanı, İçişleri Bakanlığı Müsteşarıdır.

....

Başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir.

....” hükmü,

“Meclis toplantısı” başlıklı 11 inci maddesinde, “...Birlik meclisinin toplantıları, kararları, çalışma esas ve usûlleri, bilgi edinme ve denetim yolları, feshi, meclis üyeliğinin sona ermesi, ihtisas komisyonu üyelerinin seçimi ile meclis üyelerinin yükümlülükleri hakkında bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda, Belediye Kanununun belediye meclislerine ilişkin hükümleri uygulanır.” hükmü,

“Birlik başkanı” başlıklı 14 üncü maddesinde; “...

Birlik başkanlığının sona ermesi ile ilgili olarak Belediye Kanununun belediye başkanlığının göreve devamsızlık dışındaki sebeplerle sona ermesine ilişkin hükümleri uygulanır.” hükmü,

“Ortak hükümler” başlıklı 22 nci maddesinde “... Birliklerde ..., birlik organının veya bunların üyelerinin görevden uzaklaştırılması, ... konularında, bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda birlik tüzüğü ile birliğe devredilen hizmetlerle sınırlı olmak üzere Belediye Kanunu hükümleri uygulanır.” hükmü,

5393 sayılı Belediye Kanununun;

“Başkanlık divanı” başlıklı 19 uncu maddesinde, “Belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilânını takip eden beşinci gün belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır. Meclis bu toplantıda, üyeleri arasından, gizli oyla meclis birinci ve ikinci başkan vekili ile en az iki kâtip üyeyi ilk iki yıl için görev yapmak üzere seçer. İlk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı yapılacak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapar.

...

Başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir.

...

Meclisin çalışması ve katılıma ilişkin esas ve usûller Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.” hükmü,

“Belediye başkanlığının boşalması hâlinde yapılacak işlemler” başlıklı 45 inci maddesinde, “Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin on gün içinde toplanması sağlanır. Meclis, birinci başkan vekilinin, onun bulunmaması durumunda ikinci başkan vekilinin, onun da bulunmaması durumunda en yaşlı üyenin başkanlığında toplanarak;

a) Belediye başkanlığının boşalması veya seçim dönemini aşacak biçimde kamu hizmetinden yasaklanma cezasının verilmiş olması durumunda bir başkan,

b) Başkanın görevden uzaklaştırılması, tutuklanması veya seçim dönemini aşmayacak biçimde kamu hizmetinden yasaklama cezası alması durumunda bir başkan vekili,

Seçer.” hükmü,

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin,

“Başkan vekilleri ve katip üyelerin seçimi” başlıklı 19 uncu maddesinde “Meclis, mahalli idareler seçiminden sonraki ilk toplantısında, üyeleri arasından ve gizli oyla meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere en az dört kâtip üyeyi iki yıl görev yapmak üzere seçer. İki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahalli idareler seçimlerine kadar görev yapar.

...

İki yılın hesabında başkanlık divanının seçildiği ay esas alınır ve ikinci yılın sonunda aynı ayda ikinci dönem başkanlık divanı seçimi yapılır. Meclis tatilde ise başkanlık divanı seçimi izleyen ayın toplantısında yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan, Bakanlığımızın (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü) 29.06.2020 tarihli ve 132046 sayılı görüşünde “Bunlara ek olarak, belediyeler ve birlikler her birisi ayrı tüzel kişiliğe ve organlara sahip ayrı kanunlar ile görev, yetki, sorumluluk, çalışma usul ve esasları, teşkilat yapısı gibi esaslı nitelikleri belirlenen ayrı kurumlardır. Bu kapsamda, belediye başkanı belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi, belediye meclisi ve belediye encümeninin başkanıdır. Belediye başkanlığında boşalma olması durumunda 5393 sayılı Kanun’da gösterilen usuller uyarınca yerine bir belediye başkan vekili seçilmekte ve başkan vekili başkanın tüm yetkilerini haiz olarak aynı zamanda belediye meclisi ve belediye encümeni başkanlığını da yürütmektedir.

Diğer taraftan, belediye başkanı üyesi olduğu mahalli idare birliği meclisinin doğal (ve asil) üyesidir. Bu haliyle, uzaklaştırıldığında yerine görevlendirilen belediye başkan vekilinin de birlik meclisinde asılın yetkilerine sahip olarak doğal üye sıfatını kullanmaya devam edeceği kuşkusuzdur. Ancak birlik meclisinin başkanı ve başkan vekilleri, birlik asil üyeleri arasından

5355 sayılı Kanun'da gösterilen usulle seçilmekte olup başkan ve başkan vekilliklerinde boşalma olması halinde uygulanacak yöntem de Kanun'da belirtilmiştir. Ayrıca birlik meclisi başkanı ve başkan vekilliği, bu görevlerden birini yürüten belediye başkanının sıfatı içinde olmayıp kendi hukuki düzenlemelerine tabidir.

Bu bakımdan, belediye başkanının görevden uzaklaştırılması nedeniyle yürüttüğü birlik meclisi başkan vekilliğinde boşalma olması halinde boşalan üyelik için kalan süreyi tamamlamak üzere yeni üyenin seçilmesi gerektiği değerlendirilmektedir." şeklinde değerlendirmeye yer verilmiştir.

Buna göre yukarıda yer alan mevzuat hükümleri çerçevesinde ilgi (a) yazımıza ek olarak; birlik meclisinin, ilk iki yıl için üyeleri arasından birlik başkanı, meclis birinci ve ikinci başkan vekili ve kâtip üyeleri seçeceği, ilk iki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı üyelerinin yapılacak ilk mahallî idareler seçimine kadar görev yapacağı, belediye başkanının belediye başkanı sıfatına ilişkin olarak görevden uzaklaştırılması nedeniyle yürüttüğü birlik meclisi başkanlığı görevinde boşalma olması halinde boşalan başkanlık için yeni seçim yapılması gerektiği,

Sonuç olarak bahse konu Birlik meclisince, süresi içinde ilk iki yıldan sonra görev yapacak başkanlık divanı üyelerinin seçiminin yapılmadığı, bu çerçevede ilk dönem başkanlık divanı üyelerinin görevlerinin sona ermesi sebebiyle birlik meclisinin en yaşlı üyenin başkanlığında ve Vali tarafından ivedilikle toplanması sağlanarak ilk mahallî idareler seçimlerine kadar görev yapmak üzere yeni birlik başkanı seçiminin yapılması, birlik başkanının seçilmesinden sonra birlik başkanı başkanlığında toplanacak meclis tarafından bu defa meclis başkanlık divanı seçiminin yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür